

Kommunstyrelsen
Henrik Olofsson
Utvecklingschef
Dnr: 19KS175
Datum: 2024-10-11

Vätternvatten
samrad@vvatten.se

Svar på avgränsningssamråd ansökan om tillstånd för vattenverksamhet

Övergripande synpunkter

Askersunds kommuns ståndpunkt är att valet av lösningar i projektet helt och hållet måste baseras på vad som är den bästa miljömässiga lösningen för Vättern med omgivningar under bygg- och drifttid och inte baseras på ekonomiska aspekter. Det är även mycket angeläget att fastighetsägare som har enskilt vattenintag i närheten av råvattenintaget inte påverkas under vare sig bygg- eller drifttid, vad gäller vattenkvalitet.

Vi baserar vårt svar på tidigare avgivna synpunkter och kompletterar dessa utifrån samrådsunderlaget.

Kommunens vattentäkter

Askersunds kommun har sitt huvudsakliga råvattenintag i Vättern men också tre grundvattentäkter. Grundvattentäktena ligger i Mariedamm, Zinkgruvan och Åsbro. I närheten av tunnelns sträckning finns den kommunala grundvattentäkten i Åsbro, där vatten tas ur Åsbromagasinet. Antalet personekvivalenter (pe) som får sitt vatten ur denna grundvattentäkt är idag 1 250 pe och den långsiktiga planeringen pekar mot cirka 2 000 pe.

Vi är angelägna om att en tidig dialog förs mellan kommunens VA-verksamhet och Vätternvatten om hur eventuell kort- och långsiktig negativ påverkan på grundvattentäkten i Åsbro kan undvikas.

MKB bör visa om och i å fall hur projektet påverkar kommunens grundvattentäkter.

Grundvattenfrågor

I samrådsunderlaget talas det om grundvattenfrågor avseende borrhåll och grävda brunnar för dricksvatten samt om energibrunnar. Vi vill även lyfta fram att en del av dricksvattenbehovet avser lantbruk med djurhållning i området. En torr sommar kan sinande brunnar skapa mycket omfattande problem och vi är mycket angelägna om att projektet har en plan för att säkra vattenförsörjningen och eliminera negativa effekter för boende och verksamma i området.

Kommunen anser det vara ett självklart och definitivt krav att projektet skall presentera en plan för hur enskilda brunnars vattentillgång och – kvalitet säkras så att boende och verksamheter inte lider skada under vare sig bygg- eller drifttid. Samma förutsättningar ska gälla brunnar för uttag av vatten och för energibrunnar.

MKB bör visa hur grundvatten påverkas av projektet i alla dess faser samt hur projektet avser att lösa eventuella problem för invånare och andra aktörer som eventuellt drabbas av denna påverkan.

Etableringsplatser

Etableringsplats 1, Hargemarken

Etableringsplatsen ligger vid Hargemarkens naturreservat, vilket förstärkt ställer speciella krav på hänsyn till miljö och rörligt friluftsliv. Ett stort mått av samordning torde krävas mot Trafikverkets nybyggnation av riksväg 50, se särskild rubrik nedan.

MKB bör visa hur störningar från transporter och verksamheten under byggtiden kan minimeras.

Etableringsplats 2, Frösshyttan

Etableringsplatsen ligger bra till för transporter tack vare sin närhet till riksväg 50.

MKB bör visa hur störningar från transporter och verksamheten under byggtiden kan minimeras.

Etableringsplats 3, Nyhyttan

Transporterna från arbetstunnel 3 måste planeras på ett sådant sätt att de ger så små störningar som möjligt för boende i det mer tätbebyggda Åmmeberg där det även finns skolverksamhet.

MKB bör visa hur störningar från transporter och verksamheten under byggtiden kan minimeras. Särskild beskrivning fordras, av transporter som planeras förbi skolområdet.

Etableringsplats 4, Mörtsjön/Gålsjö

Etableringsplatsen ser ut att ligga relativt nära byn Mörtsjön. Hänsyn måste tas så att placeringen av verksamheten ger så liten påverkan som möjligt för boende.

MKB bör visa hur störningar från transporter och verksamheten under byggtiden kan minimeras.

Etableringsplats 5, Nyckelhult (Tisaren)

Transportvägen från etableringsplats 5 framstår som den mest bekymmersamma, se separat avsnitt om trafik.

MKB bör visa hur störningar från transporter och verksamheten under byggtiden kan minimeras. Den presenterade idén om en nybyggd väg för att minimera trafik genom de tätbebyggda delarna i Åsbro är välkommen och bör ses som huvudalternativ i fortsatt arbete. Om andra alternativ ändå övervägs fordras särskild beskrivning av transporter som planeras i de mer tätbebyggda bostads- och fritidshusområdena.

Trafik

Vi vill uppmana till tidiga kontakter och god dialog med berörda vägghållare för minimering av negativa effekter avseende masstransporterna. Etableringsområdena för arbetstunnlar ligger i anslutning till befintliga vägar, vilket är bra, men framför allt etableringsområde 3

och, om alternativet med ny väg söderut skulle överges, 5 riskerar att generera trafik genom de mer tätbebyggda områdena Ämmeberg och Åsbro.

Vi förordar som sagt alternativet med ny väg som leder trafiken utanför de bebyggda områdena från arbetstunnel 5 vid Åsbro. Denna lösning är mycket angelägen att titta närmare på, då vägen genom sommarstugeområdet och villabebyggelsen är mycket smal, skynd och krokig. Möjligen kan en kompletterande idé vara att en större andel av massorna tas ut mot arbetstunnel 4 och 6 för att minska trafiken i området.

Med tanke på projektets massöverkott och de intensiva transportererna vill vi uppmana till en generös hållning mot berörda vägföreningar avseende permanenta förstärkningsåtgärder och iordningställande av vägarna vid projektets avslutning.

MKB bör innehålla en analys av de transportvägar som står till buds och dessa bör väljas utifrån trafiksäkerhet och minimal störning snarare än lägsta kostnad och kortaste körväg.

Andra stora infrastrukturprojekt

Vi vill uppmärksamma Vätternvattenprojektet på att Trafikverket just nu planerar för flera stora investeringar i närområdet. Detta kommer att ställa krav på samordning av era respektive projekt.

Riksväg 50, Nykyrka-Brattebro

Trafikverket bygger väg med delvis ny sträckning på sträckan Nykyrka-Brattebro. Projektet passerar över tunnelbygget mellan etableringsområde 1 och 2. Byggtiden kommer enligt planeringen att sammanfalla med tunnelbyggets byggtid och pågå 2026–2029. Projektet beräknas gå med hyfsad massbalans.

MKB bör visa hur samordning av Vätternvattenprojektets och Trafikverkets projekt sker för att minimera miljöpåverkan och störning.

Dubbelspår Hallsberg-Degerön

Trafikverket bygger dubbelspårig järnväg på sträckan Hallsberg-Degerön. Projektet är uppdelat i fem delprojekt, varav två berörs av Vätternvattens tunnelprojekt. Den delsträcka som passerar över tunneln vid Rönneshytta, Stenkumla-Dunsjö, är redan byggd och tagen i bruk. Delprojektet Hallsberg-Stenkumla innebär att järnvägen byggs i 14 km ny sträckning från Hallsberg via Östansjö med 2,4 km tunnel i två tunnelrör. Projektet kommer att generera ett massöverskott, vilket med säkerhet kommer att påverka tillgången och därmed möjligheten till avsättning av massor under de aktuella åren. Byggnation pågår och projektet väntas pågå till och med 2031.

MKB bör visa hur samordning av Vätternvattenprojektets och Trafikverkets projekt sker för att minimera miljöpåverkan och störning.

Massöverskott

På grund av det mycket stora massöverskott som kommer att uppstå i området anser vi att Vätternvatten och Trafikverket bör ha en kontakt om detta och tillsammans skapa en strategi för samverkan med lokalt aktiva aktörer i branschen så att berörda har en gemensam bild av situationen och skapa möjligheter för alla inblandade. Ett plötsligt stort massöverkott riskerar annars att drabba lokala entreprenörer i branschen långsiktigt.

MKB bör visa hur samordning av Vätternvattenprojektets och Trafikverkets projekt sker för att minimera miljöpåverkan utifrån total påverkan av tillgång på massor i regionen.

Dialog med markägare, boende och verksamma i området

Askersunds kommun vill uppmana till en fortsatt respektfull och konstruktiv dialog med markägare, boende och verksamma i de områden som berörs av projektet. Kontrollprogrammet för grävda och borrade vatten- och energibrunnar är en mycket viktig del av detta och det är glädjande att en öppen dialog med berörda redan har etablerats genom enkäter och planerad provtagning i brunnar.

Vi anser det mycket angeläget att MKB på ett tydligt sätt redovisar hur man avser att säkerställa att enskilda går skadeslösa vid eventuell kort- eller långsiktig påverkan avseende brunnar.

Gruvdrift

Vi vill påpeka vikten av tidig kontakt med Zinkgruvan Mining i syfte att skapa dialog om tunnelprojektets och gruvans eventuella påverkan på varandra. Rimligen bör man även kunna dra kompetensmässiga fördelar av ett nära samarbete.

MKB bör visa hur projektet hanterar närheten till historisk, nuvarande och potentiell framtida gruvdrift samt de ämnen som finns i markerna.

Synpunkter från Samhällsbyggnad Sydnärkes miljöavdelning

Miljöavdelningen hänvisar till tidigare yttrande från kommunstyrelsen daterat 2019-12-05. Utöver det har miljöavdelningen nedanstående synpunkter.

Naturvärden

I samrådsunderlaget nämns att en naturvärdesinventering ska presenteras i MKB. Det ska även förklaras om och i så fall hur eventuella naturvärden och exempelvis närliggande naturreservat kommer att påverkas, både i anläggningsfasen och när anläggningen är i drift.

Buller

Kontrollprogram för buller från transporter förbi bostäder och tätbebyggda områden samt potentiella bullerstörningar från sprängning och krossning behöver tas med i MKB. Naturvårdsverkets riktvärden och rekommendationer för buller från industri bör hållas. En karta över vilka belägenhetsadresser som kan komma att störas av buller dagtid respektive nattetid önskas. Inom kontrollprogrammet behöver det även finnas en klagomålsrutin.

Övrigt om miljö

För att undvika massöverskott bör dialog med täktverksamheter i Askersunds kommun ske löpande. Det finns fem tillståndspliktiga berg- och grustäkter i Askersunds kommun.

Nämnden ser gärna att MKB innehåller uppgifter om hur många personer som kommer arbeta dagligen vid respektive arbetsställe och att miljöstationer finns (för källsortering av hushållsliknande avfall samt övrigt avfall). Om farligt avfall behöver mellanlagras kan detta vara anmälningspliktigt till nämnden.

Föreordade massor ska transporteras väderskyddat till godkänd mottagare.

MKB bör innehålla en redovisning av hur projektet avser att säkerställa en riskfri hantering av massor som innehåller eventuella invasiva arter.

Administrativt & ekonomi

Vi vill uppmana Vätternvatten att anmäla diverse anmälnings- eller bygglovspliktiga åtgärder i god tid till Sydnärkes- miljö och byggnämnd. Exempelvis ska anläggning för krossning av berg eller jord som bedrivs längre än 30 kalenderdagar under en tolv månadersperiod anmälas till nämnden minst 6 veckor innan anläggningsstart (om detta inte tas med i annan tillståndsprocess).

Samhällsbyggnad Sydnärke önskar reviderade kartunderlag i samband med anläggningsstart.

Verksamhetsutövaren bör ta på sig kostnader för eventuella tillkomna kostnader för enskilda vägar.

Askersunds kommun

Caroline Dieker (M)
Kommunstyrelsens ordförande